

KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Srodę dnia 3 Czerwca v. s. 1825 roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Ostatnia data gazet sankt-petersburskich jest dnia 27 maja.

Przez Naywyższy Ukaz pod d. 6 maja, Rządzący Senat ogłosił dwa rozporządzenia, podane przez ministra Skarbu, a potwierdzone przez JEGO CESARSKĄ MOŚĆ d. 29 marca, stanowiące: 1) Ministeryum skarbu jest upoważnione dozwolić Szlachcie niebędącej w służbie i Urzędnikom odstawnym, niemającym potrzebnych środków utrzymania się, zapisywać się do gild niższych, tymże sposobem, co i Szlachcie drobnej w guberniach zachodnich. 2) Kupey zagraniczni są upoważnieni, na rok teraźniejszy i aż do nowego rozkazu, prowadzić handel z kupcami 3ciej gildy i włościanami, mającymi świadectwa 3ciej klasy, handel hurtowy towarami zagranicznymi za gotowe pieniądze lub na rachunek.

Przez Naywyższy Ukaz z dnia 11 maja, Rządzący Senat, ogłosił opinią Komitetu Ministrów, przez JEGO CESARSKĄ MOŚĆ d. 28 lutego potwierdzoną, pozwalającą wprowadzać drzewo opałowe i budowlane do portu Baku. (J. d. S. P.).

Sławny wirtuoz *Lipiński* (znajomy czytelnikom naszym z listów z Kijowa i Moskwy) przybył do tutejszej stolicy. (*Pszczola Pułn.*).

KRÓLESTWO POLSKIE.

(z *Gazety Warszawskiej*).

SEYM KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Posiedzenie d. 3 czerwca.

W Izbie Senatorskiej. Na posiedzeniu dnia tego wniesiony był do Senatu, przyjęty już w Izbie Poselskiej projekt systematu kredytowego. Po ukończeniu dyskusyi przystąpiono do głosowania i większością 55 głosów przeciwko 7 projekt przyjęty został.

W Izbie Poselskiej. Izba poselska trudniła się dalszą dyskusyą projektu Kodeksu Cywilnego. Tytuły 7, 8 i 9 tegoż projektu wniesione na posiedzeniu dnia tego przyjęte zostały większością głosów 95 przeciwko 8.

Posiedzenie dnia 4 czerwca.

W Izbie Poselskiej. Na posiedzeniu dnia tego ukończoną została dyskusya nad Xiegą I projektu do Kodeksu Cywilnego Królestwa Polskiego. Po przyjęciu dwóch ostatnich tytułów większością 99 głosów przeciwko 6. JW. Marszałek stosując się do przepisu Art. 146 Statutu Organicznego, wyznaczył Deputacyą złożoną: z JW W. Stanisława Hrabiego *Soltyka* Posła Szydłowieckiego. — *Józefa Barona Horoch* Posła Opatowskiego. — *Gabryela Podowskiego* Posła Lipnowskiego. — *Jana Władysława Bielińskiego* deputowanego Konińskiego. — *Jana Olrycha Szanieckiego* deputowanego Stopnickiego, któraby miała honor ponieść do Sankcyi Najjaśniejszego Pana projekt przez obiedwie Izby przyjęty.

Posiedzenie dnia 6 czerwca.

W Izbie Senatorskiej. Na posiedzeniu Senatu dnia tego, wniesiony był projekt do Prawa, zmieniającego w części przepisy Kodeksu karnego względem podpalaczy. Projekt ten równie jak w Izbie Poselskiej i w Senacie przyjęty został.

W Izbie Poselskiej. Przed rozpoczęciem dy-

skusyi nad projektem do prawa o przywilejach i hipotekach, JW. Stanisław Hr. *Soltyk* Posel Szydłowiecki, Członek Deputacyi wyznaczony do poniesienia do Sankcyi Najjaśniejszego Pana, pierwszej Xiegi przyjętego przez obie Izby Seymowe projektu Kodeksu Cywilnego Królestwa Polskiego, zdając Izbie sprawę z dopełnionego polecenia, oświadczył, że Najjaśniejszy Pan ze zwykłą sobie dobrocią i łaską raczył przyjąć owoc pracy Izb Seymujących, tudzież uczucia naysłodsze szanowania i wdzięczności, których Deputacya w Imieniu całego Narodu Polskiego była tłumaczem. Następnie JW. Radca Stanu *Kalinowski* wprowadził do Izby Poselskiej projekt do Prawa o przywilejach i hipotekach, który dyskutowany, a w końcu większością głosów 55 przeciwko 51 przez Izbę przyjęty został.

RAPORT RADY STANU

Z działań Rządu od czasu ostatniego Seymu.

(Ciąg 5ty.)

WYDZIAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI.

ODDZIAŁ I.

O skutkach działań.

Sądownictwo Cywilne.

I. W Sądach Pokoju zagodzono spraw:

W roku 1820	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,590.
— 1821	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,523.
— 1822	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,293.
— 1823	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5,702.

Odbyto Rad familiynych:

W roku 1820	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,574.
— 1821	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,520.
— 1822	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,379.
— 1823	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,092.

W sprawach przed sądownictwo cywilne wytoczonych; wydały wyroków:

I. Wydziały Sporne Sądów Pokoju:

W Roku 1820	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15,867.
— 1821	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18,264.
— 1822	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21,473.
— 1823	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18,138.

2. Trybunały Cywilne I Instancyi:

W roku 1820	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13,217.
— 1821	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16,405.
— 1822	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17,774.
— 1823	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16,469.

3. Trybunał Handlowy w Warszawie:

W roku 1820	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,440.
— 1821	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,686.
— 1822	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,894.
— 1823	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,390.

4. Sąd Appellacyyny:

W roku 1820	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,688.
— 1821	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,189.
— 1823	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,116.

5. Sąd Naywyższej Instancyi:

W r. 1820 wydał wyroków ostatecznych	170.
Decyzyi Rekurs odrzucających	70.
W r. 1821 wydał wyroków ostatecznych	182.
Decyzyi Rekurs odrzucających	126.
W r. 1822 wydał wyroków ostatecznych	187.
Decyzyi Rekurs odrzucających	173.
W r. 1823 wydał wyroków ostatecznych	194.
Decyzyi Rekurs odrzucających	193.

Z ostatniego roku pozostało w Sądzie

Najwyższej Instancji do rozsądzenia

spraw - - - - - 721.

Które częścią w Instrukcji już ukończone, częścią w Instrukcji pomiędzy Mecenasami zostają; największa zaś ilość spraw jest takich, których strony z powodu nastąpionej zgody lub dla innych przyczyn nie popierają.

Niepodobna wszelako oznaczyć z pewnością, ile processów istotnie ukończonych zostało, albowiem w ogólną liczbę wyroków wchodzi wyroki przygotowawcze i przedstanowcze zarówno ze stanowcami, przecież tak jedne, jako i drugie równo Sady zatrudniają.

Spraw konkursowych i likwidacyjnych za Rządów Pruskiego i Austriackiego pozostałych ukończono:

W roku 1820	- - - - -	86.
— 1821	- - - - -	55.
— 1822	- - - - -	24.
— 1823	- - - - -	12.

pozostały jeszcze do ukończenia - 34.

po większej części takich, które z powodu rozrzuconych funduszy po różnych krajach i wielkiej liczby osób, których one dotyczą, lub z powodu szczytych trudności o odzyskanie akt z Pruss lub Austrii w biegu swoim opóźnienia doznały.

Sądownictwo Kryminalne Policyjne i Policyjno

poprawcze.

1. Wydziały Sporne Sądów Pokoju jako i Sady Policyi prostey osądziły spraw policyjnych.

W roku 1820	- - - - -	15 787.
— 1821	- - - - -	17 402.
— 1822	- - - - -	18 093.
— 1823	- - - - -	18 936.

2. Sady Policyi poprawczy osądziły spraw:

W roku 1820	- - - - -	9 990
— 1821	- - - - -	10 015.
— 1822	- - - - -	10 603.
— 1823	- - - - -	11 234.

3. Sady Kryminalne wydały wyroków:

W roku 1820	- - - - -	1 383.
— 1821	- - - - -	1 410.
— 1822	- - - - -	1 619.
— 1823	- - - - -	2 098.

4. Sąd Appellacyjny w zastępstwie Sądu kasacyjnego wydał wyroków ostatecznych w sprawach policyjnych, Policyjno-Poprawczych i kryminalnych:

W roku 1820	- - - - -	306.
— 1821	- - - - -	353.
— 1822	- - - - -	346.
— 1823	- - - - -	444.

Sady karne w ogólności nader szczerpło obsadzone, nie były w stanie z przyzwyczajonym pośpiechem załatwiać spraw biegnących, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości zaradzając temu, przydawała w Sądach pomoc z funduszy nadzwyczajnych, gdzie tego potrzebę uważała; w obecnej chwili już potrzebie tej stałe zaradzono przez dodanie stosownej pomocy Sdom kryminalnym, Poprawczym i Policyi Prostey, i na ten cel Wasza Cesarsko-Królewska Mość powiększyć raczyłaś etat Wydziału Sprawiedliwości na rok 1825 o sumę 231,500 złotych.

W upłynionych latach 1820, 1821, 1822 i 1823 przedstawionych było Waszey Cesarsko-Królewskiej Mości prośb o ulaskawienie osadzonych 23, z których pozyskały złagodzenie kary osób 12.

Odwolujących się do łaski, których prośby przełożone zostały Namiestnikowi Waszey Cesarsko-Królewskiej Mości w tychże latach było 1783, z których otrzymało złagodzenie lub zupełne dary osób 743.

Spraw karności przeciwko Urzędnikom w obowiązkach swoich wykraczającym, rozsądzono stanowczo:

W roku 1820	- - - - -	76.
— 1821	- - - - -	56.
— 1822	- - - - -	65.
— 1823	- - - - -	87.

w ostatnim zaś roku pozostało w biegu spraw tego rodzaju - - - - - 50.

O liczbie osób uwięzionych i z więzień uwolnionych, mówić będzie Rada Stanu poniżej pod Wydziałem Policyjnym.

Administracja Depozytów.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości z szczególną troskliwością ciągle nad tém czuwała, aby depozyta po Rządach Pruskim i Austriackim pozostałe, utrzymywane były porządnie, prostując natychmiast każde dostrzeżone zboczenie od istniejących przepisów.

Depozyt Trybunału Cywilnego Województwa Mazowieckiego, obejmujący fundusze kilku tysięcy Mass, został uregulowany, i rachunki od Kassyerów tegoż Depozytu, poczynawszy od Rządu Pruskiego do roku 1819 odebrane.

Satysfakcyja Depozytów po Rządzie Pruskim pozostałych, przez Skarb Królestwa Polskiego w zastępstwie Rządu Pruskiego przejęta, zbliżona już do końca. Wskazane Trybunałom przez Skarb kapitały Szarwarkowe przez Trybunały przyjętemi zostały. Zachodziły tylko kwestye względem ich bezpieczeństwa, o ile zaś takowe rzeczywistemi były, dopiero przyściąganiu wspomnianych kapitałów przekonać się będzie można.

Zaspokojenie pretensyi depozytów do Rządu Austriackiego, zależy od pomyślnego skutku układów z tymże Rządem prowadzonych.

Przestrzegała Kommissya Sprawiedliwości, aby, ile bydy może, przyspieszyć i ułatwić wydawanie właścicielom wylegitymowanym ich należności tak długo oczekiwanej, i przez to uwolnić Sady od ciężaru, mozelney administracyi tychże Depozytów.

Jakoż wydano właścicielom z Depozytów wszystkich Trybunałów Cywilnych:

W roku 1820.

tak w gotowiznie jako i aktywach Talarów 444,697.

W roku 1821.

a) w gotowiznie	- - -	307,937 dg.	7 f.	4.
b) w papierach za pieniędze idących	- - -	319 541	1	—
c) w aktywach	- - -	458,759	16	— 4.

W roku 1822.

a) w gotowiznie	- - -	245 938	4	— 10 ⁵ / ₁₀ .
b) w aktywach	- - -	415,999	12	— 7 ⁵ / ₁₀ .

W roku 1823.

a) w gotowiznie	- - -	529,295	—	— 1 ⁷ / ₁₀ .
b) w aktywach	- - -	441,677	19	— 10 ⁵ / ₁₀ .

W ciągu roku 1822 ukończoną została rewizya i uregulowanie Depozytu przy Trybunale Cywilnym Województwa Lubelskiego, tudzież odzyskano od Rządu Austriackiego papiery hypoteczne, dotyczące się Depozytów przy Trybunałach w Województwach po-Galicyjskich będących, które przy nowej regulacyi hypotek użytymi były.

Równie Depozyta, znajdujące się przy Sądach Kryminalnych i poprawczych, z powodu szczerpłego składu osób tychże Sądów dotąd mniej troskliwie utrzymywane, zostały uporządkowane; gdzie zaś tego potrzeba się okazała, przeznaczone były szczególne rewizye.

Zaległe Rachunki.

Wszystkie już Sady w przeciągu upłynionych czterech lat, zaległe złożyły rachunki z dwóch tylko Sądów dotąd złożonemi bydy nie mogły, mianowicie rachunki Sądów Pokoju powiatu Lipnowskiego i powiatu Pyzdrowskiego: pierwsze zaginęły i pomimo najszybszego śledztwa wynalezionemi bydy nie mogą, potrzebne jednak objaśnienia co do stanu wpływów i wydatków Sądu tego już są zebrane i do zadecydowania Izbie Obrachunkowej złożone. Rachunki zaś Sądu Pokoju powiatu Pyzdrowskiego jeszcze pozostały w Królestwie Pruskim i o ich odzyskanie Kommissya Rządowa Sprawiedliwości zniosła się z Kommissyą Rządową przychodów i Skarbu. Wreszcie rachunki przez Kommissyą Rządową Sprawiedliwości Izbie Obrachunkowej składać się mające, żadne nie zalegają.

Działania Kommissyy Hypotecznych.

W kolei, prawem Seymowem o hypotekach i przywilejach oznaczoney, Kommissye Hypoteczne

odbyły pierwiastkową regulacją hipotek, w roku 1820 w Województwie Kaliskim, w roku 1821 w Województwach Płockim i Augustowskim, w roku 1822 w Województwie Poleskim, w roku zaś następnym 1823 w Województwie Lubelskim.

I tak w Województwach tych własność nieruchomości regulacji ulegających jest zapewniona, prawa rzeczowe ściśle oznaczone i główna podstawa kredytu krajowego utwierdzona.

Gotowe wydatki zaliczone były przez Skarb publiczny, a następnie w każdym Województwie po zupełnem ukończeniu działań Kommissyi Hypoteczney, proporcjonalnie rozłożone na właścicieli i od tychże ściągane. (*Dalszy ciąg nastąpi*).

ANGLIA.

London dnia 21 maja.

(z *Gazety Warszawskiej*).

Listy kupieckie odebrane tu z *Lisbony* donoszą o zawarciu układu między Portugaliją i Brezyliją, lecz warunki jego jeszcze niewiadome.

Parlament

Izba wyższa. Aby nieco poznać ducha obrad tej izby względem katolików, umieszczamy wyjątki z mowy dwóch jej członków, jednego duchownego, a drugiego świeckiego, którzy popierali bil o nadaniu swobód tymże katolikom. 83-letni Biskup z *Norwich* rzekł: „Jeszcze raz przychodzi mi upraszać Izbę, aby w tej nader ważnej okoliczności zważyła wielką odpowiedzialność, na jaką się wystawia, jeśli jeszcze 5ciu do 6ciu milionom braci swoich wstrzymywać będzie prawa, z których żaden poddany wolnego kraju z powodu zasad religijnych wyzuty być nie powinien. Wyłączeni są katolicy od urzędów, a wspólnie z nami znoszą ciężary krajowe. Jakiż cel religijny, moralny lub polityczny może mieć takie wyłączenie, które jest bardzo dalekiem od ducha Ewangelii? Przypominają dawniejsze czasy, lecz na cóż to się zdało? Lepiej byłoby puścić w niepamięć podobne okrucieństwa, na które religia rumienić się musi. Zaymiemy się raczej obecnością, spytamy się, czyli jest gdzie jaki naród, mieniący się wolnym, w którymby część mieszkańców doznawała takiego obchodzenia się z sobą, jak tu katolicy? czyli jest jeszcze na świecie xięga praw, którąby można postawić obok praw karnych katolików? Twierdzą, iż bez tych praw nie może istnieć panujący kościół w Irlandyi. Ja przeciwnie jestem przekonany, i poczytuję te prawa za nadwątłające tenże kościół, za gwałcące wszystkie zasady sprawiedliwości i prawdziwej religii, za obalające tę świętą naukę, iż należy obchodzić się z drugimi tak, jak sobie życzymy, aby się z nami obchodzili. Jeśli kościół anglikański taką tylko ma podporę, to zapewne upadnie. Doczesne dobra, jakiegokolwiek bądź, dopóty tylko u człowieka sprawiedliwego wartość mieć mogą, dopóki dobrem sumieniem są używane i przykładają się do dobra towarzystwa. Zdanie to jest dojrzałym owocem rozważań długiego życia (zawołano: *śłuchajcie! śłuchajcie!*). Trzymałem się go dłużej jak pół wieku, i podług niego działałem; dziś w starości nie mogę go odmienić. Zyiemy teraz w spokojnym i szczęśliwym czasie, aby czynić sprawiedliwość; wiele złego możemy odwrócić przez poiednanie, a co dziś przyjęte będzie z wdzięcznością, to kiedyś bez podziękowania wymuszonym być może. Z całego serca głosuję za bitem. „Margrabia *Landsdown* mówił najpierw przeciw Biskupowi z *Chester*, który się okazał wielkim przeciwnikiem bilu. „Izba (rzekł) słyszała już mnóstwo przyczyn przeciw nadaniu swobód katolikom; szanowny Prąfat twierdził, iż przytoczył nowe powody do przeszkodzenia temu czynowi sprawiedliwości, lecz nie dostrzegł, iż w Irlandyi jest panujący kościół, i że kościół ten nie jest kościołem religii narodu irlandzkiego. Utrzymywał daley, iż katolicy chcą obalić ten kościół protestancki; lecz na czemże to zasada? Widzę, iż się obawia, aby katolicy nie żądali zwrotu dóbr im zabranych; lecz gdyby znał akta wydziału izby, nie myślałby o tem. Szanowny Prąfat, który, jak się zdaie, tylko z pism potwarczych zna reli-

gią katolicką, chce nas wciągnąć w spory dogmatyczne. Lecz tu idzie tylko o to, aby wiedzieć, czyli posłuszeństwo katolików Papieżowi nie zgadza się bynajmniej z wiernością, jaką winni Królowi, i czyli w dawniejszym i teraźniejszym ich postępowaniu jest jaki dostateczny powód do wyłączenia ich od praw, których inni poddani angielscy używają. Drugim osobliwszym argumentem szanownego Prąfata jest postrzeżona przez niego skłonność do protestantyzmu. Lecz czyliż tę skłonność do kościoła protestanckiego powiększy, kiedy dowodzi, ile rzeczony kościół w kraju naszym niechce tolerancyi? Czyliż dzisiaj wypada zalecać niewolę katolików, kiedy protestanci królowie Pruski, Duński; a nawet Król Hannover-ski, obchodzą się z katolikami, iak z ludźmi innych wyznań? Przytoczę jeszcze drugi przykład. Gdy w Kanadzie ogłoszono religiją katolicką za religiją krajową, mniemano, iż wpływ Papieża skłonił tę prowincyę do odstąpienia się od innych osad; lecz cóż nastąpiło? Oto mieszkańcy Kanady pozostali wiernymi przysiędze swojej, a przeciwnie kraie protestanckie przeszły na stronę Króla Francuzkiego. Zważaycie, Milordowie, iż nasza Anglija, która się *wolną* nazywa, jest jedynym w Europie krajem, gdzie intolercancyą i fanatyzm do tego stopnia posunięto, iż przeszło trzecia część poddanych królewskich zostaje w haniebnej niewoli. Oby słudzy kościoła protestanckiego mniej się okazali trwożliwymi o istnienie tego kościoła, jeśli niechęć dać poznać, iż na słabym stoi fundamencie. Jedną jeszcze uczynię uwagę: dowiedziona tylko i przyznana zbrodnia może za sobą pociągnąć utratę praw cywilnych i politycznych; pytam się zaś, jakąż zbrodnię popełnili katolicy?.

Izba Niższa, Pan *Brougham* podał d. 18 b. m. prośbę Katolików z *Aghadoe* w Irlandyi, aby ich nie przymuszano do składki na wystawienie Kościoła Protestanckiego. Przy tej sposobności wynurzył swój smutek z wypadku obrad w Izbie Wyższej, względem bilu o nadaniu swobód Katolikom. Irlandya (rzekł) srodze w nadziejach swoich zawiedziona, nigdy nie będzie spokojną, dopóki w tém upodleniu zostaje. Nie można pozabawiać swobód 6ciu milionów ludzi, których wierność jest tak wielką, jak liczba znaczna. Dawni mężowie, którzy byli ozdobą tego kraju, *Windham*, *Pitt*, *Romilly*, *Whitbread*, *Burke*, *Grat-ham*, a nadewszystko *Fox*, mówili i obstawali za nimi. Oni to myśli tę powzięli, oni ją popierali, a najwięksi mędrocy tegocześni poszli za ich przykładem. Zyczyłbym, aby wcześniej użyto środków do uspokojenia Irlandyi.

Dnia 19 b. m. doniósł Pan *Fitzgerald*, iż niejaki *Robert Poer Frensch-Pilkington* wyznał, iż zmyślał podpisy na prośbie mieszkańców w *Ballinasloe* przeciw nadaniu swobód Katolikom. Pan *Pell* wniósł, aby tego fałszerza zaprowadzono do *Newgate*, co też Izba postanowiła.

Podczas ostatnich obrad w Izbie Niższej względem odrzuconego później w Izbie Wyższej bilu o nadaniu swobód Katolikom, Pan *Lethbridge* przytoczył następujące słowa zmarłego Króla *Jerzego III.*, kiedy murałono, aby nie był przeciwnym nadaniu swobód Katolikom: *Gotów jestem, kiedy potrzeba, zejść z tronu; gotów jestem mieszkać w małej chatce; gotów jestem życie utracić; niż zgwałcić zobowiązanie się moje względem kraju.*

— Dnia 24. —

Gazeta Dworska tutejsza donosi o mianowaniu Lorda Vice-Hrabiego *Strangford*, nadzwyczajnym posłem Wielkiej Brytanii przy Dworze Cesa-rsko-Rossyyskim, i Pana *Stratford-Canning*, posłem przy Porcie Otomańskiem.

Dnia 21 b. m. odprawiło się tu wielkie zgromadzenie Katolików pod przewodnictwem Xiążęcia *Norfolk*. Naradzano się o nadaniu swobód. Między innymi mówili: Hrabia *Donoughmore*, oraz Panowie *O'Connell* i *O'Gorman*. Pan *Hunt* chciał się także popisać i wprowadzić materyą o reformie Parlamentu, lecz go wygwizdano. Wszystkie odbyło się spokojnie.

Dnia 20 b. m. odebrano w *Dublinie* wiadomość o odrzuceniu w Izbie Wyższej bilu względem nadania swobód Katolikom. Gazety tameczne mocno nad tē ubolewają. Odprawia się w tēj mierze zgromadzenia we wszystkich miastach Irlandyi. Słychać, iż wielu protestantów, właścicieli dóbr, chce się połączyć z Katolikami, i żądać nadania im swobód, nie jako daru, lecz jako środka, zapewniającego spokojność publiczną i bezpieczeństwo życia i własności.

TURCYA.

Stambuł dnia 4 maja.

(z *Gazety Warszawskiej*).

W Baszowstwie *Alepu* zaszła bitwa między Szeikiem *Beschir*, mającym 9.000 woyska, i Emirem *Beschir*; trwała 4 dni, i skończyła się na porażce Szeika. Natychmiast opuścili go Druzowie, i musiał uciekać z 500 wiernymi żołnierzami. Poddał się potem woysku *Mustafy* baszy, i od połowy miesiąca lutego znajduje się w *Alepie*, gdzie basza nie chciał go wydać baszy *Akry*.

Listy z *Alexandryi* pod d. 7 marca donoszą o przysposobieniu 10 okrętów wojennych i 30 statków przewozowych, które mają płynąć do *Coron* i *Modou*. Basza Egiptu miał odwołać syna swego *Ibrahima*, i kazał budować statek parowy. 2 fregaty z 8 innymi statkami wojennymi udały się do *Dardanellów*; popłyną ku *Mitylenie*. Wielki Sultán pozwolił tunetańczykom i algierczykom rabować wyspy archipelagu. Słychać, iż z rozkazu W. Sultana ucieło w *Berat* głowę *Omerowi Vrione*.

Od granic Tureckich d. 16 maja.

(z *teyże gazety*).

Według listów z *Alexandryi* pod d. 27 marca, basza Egiptu przysposabia nową wyprawę do *Morei*, złożoną z 17.000 woyska. Sam kieruje uzbieraniem w *Kairze*, i zięcia swego, *Defterda Beja*, mianował dowódcą tēj wyprawy.

Listy z *Napoli di Romania* donoszą, iż *Ibrahim* Basza w dniach 27, 28, 29 i 30 marca z 40-tysięcznym woyskiem usiłował zdobyć *Nawarino*. Już nawet udało mu się wejść na mury twierdzy; lecz nadszedł *Konduriotti* i turków do odwrotu przymusił. Ze strony Greków poległ młody *Mauro-Michaeli*, syn *Pietro Beja*, co jest dotkliwym ciosem dla maynotów. Egipcjanie utracili Jenerała *Solimana* beja, który był jenerałem w woysku *Bonapartego*, i przyjął wiarę mahometańską. Według późniejszych prywatnych wiadomości, turcy przypuścili d. 8 kwietnia nowy szturm do *Nawarino*, i zupełnie porażeni zostali.

Odebrano doniesienie z *Skutari*, iż *Czeledyn bey*, synowiec baszy, posunął się z 60-tysięcznym woyskiem ku *Missolunghi*.

— *Dnia 17.* —

Woyna domowa pustoszy *Epīr*; wszędzie lud bierze się do broni przeciw turkom. W tym samym czasie, kiedy *Epiroci* mieli wyjść przeciw grekom, seraskier *Reszyd* basza z rozkazu W. Sultana kazał uciąć głowę *Seliktarowi Podesz*, *Tahirowi Abas*, i *Ridio* bejowi w *Argyro-Castro*; *Omer Vrione* ocalił życie swoje śpiesznym udaniem się do *Berat*. Uwiadomiony o tēj *Mustai* basza skudryyski, który także miał być straconym, połączył się z montenegrynami, dla oparcia się przed sięwzięciem *Porty*. *Reszyd* basza widząc słabość sił swoich, zamknął się w warowni *Janin*; kazał wyciąć większą część chrześcian, którzy osiedli w tameczney okolicy, przy czēj zabito także wielu albańczyków. Wszystko skłania do domysłu, iż taras albańczykowie odłączą się od *Porty* i wspólnie z grekami działać będą.

— *Dnia 18.* —

Rząd grecki mimo przeszkód wojennych zajmuje się gorliwie publiczną oświatą. W *Argos*

jest szkoła elementarna, gdzie zdadni profesorowie uczą języka *Homera*, historii filozofii i kilku obcych języków; jest także szkoła wzajemnego uczenia, licząca 200 uczniów. Szkoły w *Ildryi* zostały przywrócone za staraniem biskupa *Bartłomieja*. Zdaje się, iż *Ateny* są zawsze przeznaczone do rozpościerania oświaty w Grecyi. Obie tameczne szkoły wzajemnego uczenia, chociaż dosyć obszerne, nie mogą pomieścić mnóstwa młodzieży, zewsząd przybywającej dla brania początkowej nauki, a szkoła Helleńska w tēj mieście będzie kiedyś jednym z najsławniejszych instytutów Grecyi. Dozor nad nią powierzony jest profesorowi *Gennadius*, którego obszerne wiadomości i patriotyzm wzbudzają największe zaufanie. Na wyspie *Tinos* graną już z trajedyę, jedną pod napisem *Marco Bozzaris*, a drugą *Megacles*. Przyjęto je z oklaskami. Szkoła lankasterska czyni także znaczne postępy na tēj wyspie.

— *Dnia 19* —

Listy z *Jassy* i *Belgradu* potwierdzają wiadomość o zwycięstwach greków nad Egipcjanami; donoszą oraz, iż *Ibrahim* basza musiał zawrzeć kapitulacyę, w skutku której połowę broni, dział i potrzeb wojennych oddał grekom, aby mógł pozyskać wolne wyjście. Obowiązał się oraz nie wojować przeciw grekom. Też listy wyrażają, iż *Odysszus* znowu się pojednał z rządem greckim; nie obeymie jednak dowództwa. Wiadomość o uwolnieniu *Kolokotroniego* nie zasługuje na wiarę; kazano bowiem śpiesznie kończyć sprawę jego. Turcy, którzy z *Liwydy* ciągną ku *Morei*, rozchodzą się tłumem z powodu niewypłaconego im żołdu, i kraj pustoszą. Woysko tureckie nie jest już strasznym dla greków, boledwo trzecią część początkowej swej liczby wynosi. Korpusy różnych baszów doznają takiegoż losu z podobney przyczyny. Basza *Skutaryyski* wzbrania się nawet wyjść póty, póki potrzebnych pieniędzy na wypłacenie żołdu żołnierzom swoim nie otrzyma. Tak więc i następna kampanija obiecuje równie niepomysłny dla turków wypadek, jak miały dawniejsze.

FRANCYA.

Paryż dnia 24 maja.

(z *Gazety Warszawskiej*).

Król Jmó przybędzie d. 28 b. m. do *Rheims*, i przed miastem przyjęty zostanie przez całą municypalność i prefekta departamentu. Odprawi Monarcha świetny wjazd do *Rheims* przez przedmieście *Veelle* i w całej okazałości uda się do kościoła *Panny Maryi*, z kąd po skończoney modlitwie uda się do pałacu Arcy-Biskupa, gdzie od municypalności otrzyma podarunki, składające się z win i owoców krajowych; po tym obrzędzie uda się z całym orszakiem do kościoła Metropolitalnego na *Nieszpory*. Królowi Jmci towarzyszyć będą wszyscy Xiążęta rodziny Jego, Dygnitarze Francyi, Kardynałowie, Arcy-Biskupi i Biskupi, którzy staną blisko wielkiego ołtarza, a Arcy-Biskup odprawi *Nieszpory*. Po skończonym nabożeństwie wróci Król Jmó do pałacu Arcy-Biskupa. Namaszczenie oraz cała uroczystość mają się odprawić d. 29 b. m.; następne zaś dwa dni są przeznaczone na odbycie wielkiej Kapituły orderu *ś. Ducha*, odwiedzenie Opactwa *S. Remigiusza*, przegląd woyska i zwiedzenie miasta.

Marszałek nadworny ogłosił, iż d. 13 b. m. będzie bal u Króla Jmci. Officerowie zacząwszy od stopnia podpoikownika mogą się na nim znajdować.

Podczas koronacyi *Ludwika XVI* przed 50 laty, wzięto w rek wizycyę w *Rheims* tylko 400 mieszkańców, a teraz 1600. Ci, którzy w ówczesne miasteczko te dali pod rozporządzenie władz, nie żądali żadnego wynagrodzenia.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Wojennego Litewskiego Gubernatora
Andrzej Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 64.

Wilno dnia 3 Czerwca r. 1825 Roku.

Dziennik Wileński.

Numer 5 Dziennika Wileńskiego, 1825 zawiera następujące materje: *Literatura*. Stan nauk i literatury we Francji za panowania Ludwika XIV. — Opowieść Jakóba Mankfersona. — *Podróże*. Podróż Minutolego do kościoła Jowisza Ammęskiego. — *Ciąg 5ty*. Podróż P. White do Kochinchiny. — *Ciąg 4ty*. — *Poezya*. Przekład piśni Horacyusza — Juliana Korsaka: do Planka Munaciusza — Na pęsku wieku — Porwanie Prozerpiny z Owidiusza przez X Kondratowicza — Wspomnienie przy wstępieniu p. A. Popławskiego — Sielaneczka Jaś — Antek tegoż — Złazzenie w ogrodzie sąsiada p. Skindera — Bayki J. G. Styczńskiego: Literat Chłopek — Wileczek i Niedzwiedź. — *Fizyka*. Zmianie przez długi przeciąg czasu punktu marzenia — *Mineralogia*. Krótki rys nowszych pojęzeń mineralogicznych p. P. Sewergina — O węgłach i skalach Attyki — Przemiany dostrzeżone w marmurze karrarskim — O krzemionce czyściej, odkrytej niedawno Virson — O Achmicie — O postaci krystalicznej niektórych minerałów — O kopalniach dyamentu w Indyach. — *Historja Naturalna*. Furia infernalis owad rzadki w Inflandach — Letnie zasypianie niektórych zwierząt — *Towarzystwa*. Cesar. wolne tow. ekon. petersb. — Tow. miłośników liter. rossyjskich w Moskwie — Uniwers. Jagielloński — Królewski Instytut Francuski. — *Bibliografja*. Legatowicza Ign. o dziełach polskich dotąd nigdzie niewspomnianych — Nowe dzieła polskie. — *Nauki Stosowane do rolnictwa*. *Podziel i t. d.*: Opisanie gospodarstwa niderlandzkiego — Opisanie maszyny pneumatycznej wynalezionnej p. Samuela Browna (z ryciną) — Młyn wodny bez grobli i spustu (z ryciną) — Sposób wyrabiania lnu bez moczenia — Udoskonalony sposób robienia krochmalu — Sposób bielienia i oczyszczania krochmalu — Sposób przekonania się: czy białko nie było bielone wapnem — Sposób wyprawiania nasienia kartoflowego różnych gatunków. — Sposób zabezpieczenia dachów od wilgoci i ognia. — Lakier chiński — Nanowo farbowanie szalów.

Prenumerata.

2. Ogłasza się prenumerata na romans historyczny P. D'Arlinecourt pod tytułem: Renegat, we dwóch tomach in 8vo z francuskiego na język polski przełożony, którego druk na pięknym klejowym papierze w przeciągu dwóch miesięcy ukończony zostanie. Cena biletu rubel srebrny jedyn. Prenumerować zaś można: w drukarni Dyocelznej przy kościele ś. Kazimierza, w Redakcyi Kuryera Litwigo, w księgarni JP. Józefa Zawadzkiego, tudzież JP. Alexandra Zołkowskiego, a po prowincyach takież i w samym Wilnie u szczególnych Kolektorów.

1. Niżej podpisany zawiadamiam Kredytatorów zeszłego Andrzeja Malczewskiego Pisarza aktów Trybunału Litwigo, którzy przez dekret oczewisty Sądu Ziemskiego pttu Wileńskiego otrzymali wydział różnych sprzętów, gdy jawili się po odebranie onych stosownie do zapisanego w Aktach Ziem. Wileń: w r. 1824 dnia 29 d. oświadczenia, do JP. Bernarda Litwigońskiego mieszkającego w domu JW. Witynoffowej w mieście Wilnie na ulicy niemieckiej i to w niebawnym czasie.

Kandyd Grabowski Sekretarz Sądu Gran. pttu Wileńskiego.

Roku 1825 mca junii 2 d. Takowe wezwanie może być w Redakcyi Gazety Kuryera Litwigo do awizacyi umieszczone: poświadczają, Ziemski pttu Wileńgo Pisarz orderu ś. Stanisława Kawaler, Józef Olszański.

1. Sąd Kommissyi dla urządzenia interesów Radziwiłłowskich Wolą Najwyższą ustanowiony zawiadamia strony interesowane, iż w sprawie JO. Xiecia Antoniego Radziwiłła Wielkorządcy Poznańskiego i Ordynata z JO. Xieźniczka Stefanią Radziwiłłówną i dalszemi osobami, wyrok oczewisty w rzeczy oddziału dóbr ordynackich, po dniu 24 czerwca teraźn. roku, ostatnich dni tegoż miesiąca na zwyczajnym swoim w mieście Wilnie posiedzeniu niechybnie ogłosi. Datt. 1825 czerwca 2go dnia.

Wolno umieścić w Gazecie Kuryera Litewskiego Michał Römer Rzeczywisty Radca Stanu Kommissyi Prezes Orderu ś. Anny 2giej klasy Kawaler.

1. Sąd Ziemski pttu Rossijskiego, skutkiem wyroku swojego Sądu w 1825 febr. 23 zakroczonego, Taxę i Exdywizyą Dóbr Gierduć Grygul w pttcie Ross. położonych, zeszłego Stanisława Uwoynia Chor. X. Zm. na satysfakcyą jegoż Kredytatorów i Pretensorów przeznaczającego; rozpoczęcie tegoż dzieła konkursowego w dniu 15 junii, a wzięcie do namowy dnia 25 tegoż junii 1825 determinował; żeby więc należące strony o tém były zawiadomione, przez niniejszą trzykrotną awizacyą zapowiada, iż wciągu zakreślonego terminu, nieobjawiający swych pretensy prawney amissy ulegną. Dat. 1825 mca maja 29 dnia.

Sędzia Ziem. Ros. Alexander Bohdanowicz.

Sędzia Ziem. pttu Ros. Wincenty Ostrowski.

Pisarz Ziem. P. Ros. Wincenty Kiewnarski.

Regent Ziem. Rosijski Teofil Dowiat.

3. Sąd Główny 2go Departamentu Gubernii Grodzieńskiej dokładając usilności ku zapewnieniu przychodzącym stronom najprędszego wymiaru sprawiedliwości, znajduje jednakowoż w registrach apelacyjnych, obligowym i sprzeciwieństwa, zaległe od lat kilku po apelacyach i o skutki dekretów sprawy, a dosłedzając przyczyny formowania się tey zaległości wśród nie wielkiej wcale liczby spraw apelacyjnych, co rocznic do rozsądzania przybywających, przekonał się: iż w ciągu ubiegłych lat kilku ukończono ostatecznie na gruncie znacznej ilości exdywizyów, z których większa liczba drogą apelacyi pod roztrząszenie Sądu Głównego przychodzi; iż tego rodzaju sprawy nie tylko pomnożyły znacznie w apelacyjnym i obligowym registrach zaległe wpisy, lecz jeszcze zastanowiły szybki zwyczajny bieg spraw apelacyjnych z Ziemstw i Grodów postępujących; albowiem sprawy poexdywizorskie konkursowe z wielu rozmaitego gatunku oblikwidacyjnych i kognicyjnych kategoriów składające się, tak z powodu wchodzenia do onych mnogiej liczby osób z przyniesieniem objaśnień i wzajemnych odpowiedzi częstokroć opóźniających się, jako też z potrzeby zbierania i rozpatrywania wiadomości do ocenienia majątków ziemnych posługujących, a takież dopełnienia za stołem sądowym z pomocą komorników proporcjonalnych w każdym gatunku ziemi i włościów wydziałów czyli sched dla kredytatorów, zajmują wiele czasu i godzin sądowych;

iż w kilku upłynionych kadencyach sprawy nad-
 mienionego rodzaju, a mianowicie po exdywi-
 zjach funduszów Helwiga, Pancerzyńskiego,
 Niezabytowskiego i Kamińskiego zajmowały
 Sąd słuchaniem głosów i namową po dwa i wię-
 cey miesięcy; iż w ciągu przygotowania się ad-
 wokatów na repliki, oraz w ciągu układania
 przez Kancelaryą zaszytych decyzjów, a także
 w ciągu okalkulowania i oznaczenia na mappie
 przez komorników sched, lubo Sąd miał nie
 mało wolnych godzin rozbirowi dalszych po
 appellacyi z Ziemstw i Grodów spraw poświę-
 cić się mogących, jednakowoż dla nieprzerywa-
 nia raz przywołanych poexdywizyjnych spraw,
 musiał takowe godziny z istotną dla dobra ogólnego
 szkodą na próżno utracić, iż z tego wła-
 śnie powodu uformowała się zaległość spraw
 appellacyjnych. Jakowe okoliczności Sąd Główny
 rozważając, gdy dostrzega z jednej strony,
 iż odchodząca dopiero od dnia 27 aptyla ter.
 roku sprawa poexdywizyjna funduszów Ta-
 deusza Niepokoyczyckiego, z powodu jej obszer-
 nosci dotąd jeszcze dla nieukończonych głosów
 w namowę wziętą nie została, iż na rozpatrzenie
 wszystkich kategorii oraz napisanie de-
 kretn nierównie dłuższego wymaga czasu, a
 z drugiej: iż Ukazem Najwyższym w zaleceniu
 byłego Ministra Sprawiedliwości Xięcia Łapuchina
 daty 4 8bra 1809 roku, pomienionym
 dozwolono Sądom Głównym składać sessye po-
 obiednie, w celu rychlejszego odsądzenia dzieł;
 przeto chcąc z swej strony uczynić ofiarę dla
 dobra ogólnego przez poświęcenie godzin po-
 obiednich, odpoczynkowi prawem przeznaczonych,
 na oczyszczenie zalegających spraw, i
 tym sposobem odpowiedzieć oczekiwaniu zwierz-
 chności: postanawia: odtąd składać sessye po-
 obiednie, od godziny 4tej do godziny 7mej z
 południa i na onych zajmować się słuchaniem
 głosów w sprawach poexdywizorskich i roz-
 patrywaniem kolejnym onych, a w ciągu pisa-
 nia dekretów rozbiorem dzieł śledztwienych,
 na sessjach zaś zwyczajnych rannych wołać
 i rozpatrywać wszystkie inne z Ziemstw i Gro-
 dów oraz z mieyskich Sądów postępujące spra-
 wy, wedle porządku iaki prawami dla rege-
 strów jest przepisany, zastrzegając, iż sprawy
 poexdywizorskie nie tylko w ciągu wołania
 regestrów appellacyjnego, obligowego i dalszych,
 lecz i podczas wołania regestru remissyjnego
 na sessjach poobiednich odchodzić będą, iż
 każda sprawa poexdywizorska z porządku wo-
 łania regestrów przypadająca, na sessye po-
 obiednie suspendowaną i w kolei jedna po dru-
 giej do sądenia na tychże sessjach z suspen-
 sy przywoływaną zostanie, iż wszystkie dalsze
 sprawy cywilne aktoratowe w wołaniu i sądze-
 nieniu onych kolejnym na sessjach zwyczaj-
 nych rannych; co dotychczasowego prawnego
 porządku naruszeniu i żadney odmianie niepo-
 legają, iż póki wszystkie poexdywizorskie spra-
 wy ukończone nie zostaną będzie osobny proto-
 kul dla zapisywania w nich dekretów poexdywi-
 zorskich, iż nakoniec w dniu 5 junii ter. roku, cho-
 ciałby sprawa poexdywizyjna funduszów Tadeusza
 Niepokoyczyckiego, w kontynuacyi dopiero znay-

dująca się, ukończoną do powyższego terminu
 została, Sąd Główny też sprawę na sessjach po-
 obiednich rozpatrywać będzie, a na sessjach ran-
 nych wołanie i sądenie w porządku prawnym
 regestrów i spraw z Ziemstw i Grodów po app-
 lacyach lub drogą skargi przynoszących się, ro-
 pocznie i pilnie zajmować onemi nie omieszka-
 Aby przeto adwokaci lub same strony tak na se-
 ssjach rannych jako i poobiednich do objaśnienia
 rozszczególnionych powyżey spraw, za publiczny
 przywołaniem kaidey przez woźnego ze wszelką
 gotowością bez wszelkich zwłók i jakiegokolwie-
 niepotrzebnego zagajenia czasu z należytą got-
 nością przystępowali, Sąd Główny przez ogłosze-
 nie niniejszego postanowienia w Izbie otwartej
 i trzykrotne umieszczenie onego w Gazecie Ku-
 ryera Litewskiego obowiązuje, i pod skutkami
 prawa wypływającemi ostrzega, niemniej o treść
 tegoż postanowienia donieść raportem Rządzą-
 cemu Senatowi, JW W. Litewskiemu Wojennemu
 i Grodzieńskiemu Cywilnemu Gubernatorom, a ta-
 koż uwiadomić Rząd Gubernski, i Gubernski
 Prokuratora zamierza. Działo się w Grodnie dni
 20 maja 1825 roku.

Prezydent Franciszek Wereszczaka.
 Sowietnik i Kawaler Litwinenko.
 Zasiadający Jerzy Protassowicz.
 Zasiadający i Kawaler Tomasz Bogatko.
 Regent Kancelaryi Wincenty Janowski.

2 Aktualny Stanu Konsyliarz i Kawaler
 Józef Szerpiński, otrzymawszy wiadomość
 śmierci Pralata Dyecezyi Mińskiej i Kawalera
 Piotra Stankiewicza nastaley dnia 21 stycznia
 roku bieżącego 1825, przez niniejszą awiza-
 cyą Sukcessorów jego zawiadamia, że miał od
 niego powierzony sobie pewny kapitał, który
 oddał do Banku Monarszego i ma na on bilet
 bezimienny. Przeto, jeśli się znajdują jacy Suk-
 cessorowie wyżej wyrażonego Pralata, mogą-
 się adressować do tegoż aktualnego Konsylia-
 rza w Petersburgu sami albo przez umocowa-
 nych prawnym porządkiem, w terminie pra-
 wami zakreślonym, z dostatecznemi dowodami
 na sukcesyą po tymże zeszłym Stankiewiczem.
 W przeciwnym razie, po upłynieniu prawnego
 terminu, pomieniony kapitał, jaki się okaże, z
 procentami, oddany będzie na dobroczynne
 zakłady. W Petersburgu dnia 17 kwietnia
 1825 roku.

Takową awizacyą dla pomieszczenia w
 Kuryerze Litewskim podpisują: J. Szerpiński
 Aktualny Konsyliarz i Kawaler.

Roku 1825 mca apryla 28 dnia. Takową
 awizacyą Sukcessorów po zeszłym Pralacie
 Dyecezyi Mińskiej i Kawalerze Pietrze Stan-
 kiewiczem wzywającą, wolno jest w Gazecie
 Kurjera Litgo umieścić poświadczają. Ziemi-
 ptu Wilengo Pisarz i Kawaler Józef Olszański.

2 Sąd Podkomorski w majątności Ambro-
 żyżkach trudniący się za Remissą Ziemstwa
 Wilenskiego, rozbiorem sprawy między Suk-
 cessorami zeszłego Jenerała Jelenskiego zain-
 tentowanej, że w dniu ósmnastym junii tego
 roku wyrok oczewisty promulgować będzie,
 interessowane strony zawiadamia. Roku 1825
 maja 29 dnia.

Tadeusz Bystram b. Podkomorzy P. Upita.
 Regent Podkomorski Julian Mickiewicz.

Obserwacje meteorologi- czne.	Czas obserwacji.	Wysokość Barom.	Wys. Ther. Réau.	Wiatry.	Odmiana w powiet.
	d. 2 godz. 2½ wieczor	27 cal. 10,7 lin.	+ 22 stopni.	Póln. Zach.	Pogoda.
	d. 3 godz. 5 z rana	27 — 11,3 —	+ 9 — —	Póln. Zach.	Pogoda.